

Tények, teóriák, tudomány

Miért nem beteg az AIDS-fordozó?

Ismeretes, hogy az AIDS-vírus nem minden fertőzött személyben vált ki betegséget. Ennek — egy új vizsgálat szerint — az a valószínű oka, hogy a szervezetük antitestet termel a vírus egyik fontos enzimje, a reverz transzkriptáz ellen. Sajnos, azonban e folyamat nem mindig marad fenn tartósan: a hordozókból betegé átalakult páciensekben már nem lehetett kimutatni az antitestet. A jelenség magyarázata és az AIDS leküzdésére való felhasználása a jövő feladata. (Science)

Álmatlanság ellen éberség

Aki nem tud elaludni este, az legyen aktívabb nappal. Ez a pofon egyszerű ötlet az alapja az álmatlanság ellen kidolgozott új terápiának.

Az éberség fokozását már reggel kezdjük el. Erre a legalkalmasabb egy húszperces napfürdő, amely előre állítja biológiai óránkat, s átugorjuk a reggeli kókadtságot. Veszélyes időszak a késő délután is, amikor megint lankad az éberség. Ide kell beiktatni valami élénk testmozgást, futást, teniszezést, úszást, vagy legalább egy kiadós sétát.

Az éves rendje se mindegy. Reggel és délben keveset egyen az álmatlanságban szenvedő, este viszont sokat. Ez utóbbinak az időpontja azonban mindenképp előzze meg 4-5 órával a lefekvést. (Johns Hopkins Magazin)

Jogi tanácsok

P. Gy.-né szegedi olvasónk nagykorú unokájával lakik egy tanácsi bérlakásban. Szeretné tudni, hogyha meghal, unokája jogosult lehet-e a bérlői jogviszony folytatására. Kéri az ezzel kapcsolatos rendelkezést ismertetni.

Az érvényes rendelkezések szerint a bérlő halála a lakásbérlői jogviszonyt megszünteti, ha nincs olyan személy, aki a lakásbérlői jogviszonyt folytatja.

A bérlő halála esetén a lakásbérlői jogviszonyt az egyeneságbeli rokona, az örökbefogadott, a mostoha és a nevelt gyermeke, továbbá az örökbefogadott, a mostoha és nevelészüelője folytatja, ha a bérlő halálakor — állandó jelleggel — a lakásban lakott. Az elhalt bérlő gyermeke (ideértve az örökbefogadott, a mostoha és nevelt gyermeket is) tanácsi bérlakás esetében a lakásbérlői jogviszonyt — más folytatásra jogosult bentlakó személy hiányában — akkor is folytathatja, ha a bérlő halálakor nem lakott ugyan a lakásban, de másutt nincs lakása, továbbá a bérlő halála előtt lakásigénylést a lakásügyi hatóság már nyilvántartásba vette.

Az elhalt bérlő testvére, illetőleg élettársa is folytathatja a lakásbérlői jogviszonyt, ha a bérlő halálakor a lakásbérlői jogviszony kezdetétől fogva vagy testvér esetében legalább hat hónapja, élettárs esetében pedig legalább egy éve — állandó jelleggel — a lakásban a bérlővel együtt lakott. A rendeletben felsorolt személyek a lakásbérlői jogviszonyt — eltérő megállapodásuk hiányában a következő sorrend szerint folytatják: A gyermek, ideértve az örökbefogadott, a mostoha és a nevelt gyermeket is; a többi egyeneságbeli rokon, ideértve az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelészüelőket is; a testvér és végül az élettárs.

Új múzeumi évkönyv

Két nevet gyászkeretben látunk a szerzők nevsorában: Börcsök Vince és Szelesi Zoltán időközben már elhunyt. A róluk való emlékezővel nyit a Móra Ferenc Múzeum most megjelent évkönyve. Szelesi Zoltán 1952-től, Börcsök Vince 1974-től volt a múzeum munkatársa. Az előbbiről Csongor Győző, az utóbbiról Juhász Antal írt munkásságukat méltató nekrológot. Szelesi Zoltánról a szegedi múgyűjtés történetéről szóló közleményét, Börcsök Vincéről pedig a mórakalmi Pálfi Ferencnek 1916 és 1930 közt vezetett számadáskönyvéről szóló dolgozatát közli az évkönyv.

Gazdag adattára ez a megye és a város helyismertető. (Ezért sajnálom, hogy nem ad név- és tárgymutatót, amely a egyes tartalmú gyűjteményes kötetek későbbi felhasználásához nélkülözhetetlen.) Egyetlen értékes nem helyi érdekű: Roboz Istváné; a csenszlovákiai földreformnak és a magyarság ebben való szerepének 1918 és 1938 közötti történetét elemző munkája.

A szegedi vár gazdag krónikáját két dolgozat is bővíti. Nagy Zoltán az 1768. évi állapotról és eroditési tervéről az ide látogató II. József kíséretéhez tartozó Franz von Querlonde terjedelmes jelentését közli eredeti francia nyelven és fordításban is. Horváth Ferenc és Zombori István pedig a várba másodlagosan beépített kövek megmentőjének, a kőtár megalapozójának, Kovács István építőmesternek a Somogyi Könyvtárban orzított Szegedi régiségek című,

1878-ban írott kéziratát teszi közzé különlegesen értékes rajzaival. Közük van a híres kőbányás is, melyet most a Dömötör-torony bejárata fölött láthatunk, s amelynek a Város történetében, a kun puszták porében határjel-szerepe volt.

Szegedi tárgyú Vörös Gabriellának az 1970. évi árvízvédelemkor, majd 1977-ben és 1978-ban a szőregi homokbányákból előkerült hun kori leleteket bemutató dolgozata. Giday Kálmán Móra Ferenc egyik műzsjának, Domokos Lászlónak a szegedi korszakában (1907-14) kibontakozó pedagógiai munkásságát ásta ki a teledés alól. Budán, az igazgatása alatt működő Uj Iskolában értek be azok a neveléslektani újítások, amelyeknek csirái itt születtek. Lengyel András József Attila kedves professzorának, Dézsi Lajosnak a Magyar Bibliofil Szemle című, rövid életű (1924-25) folyóirat megindításában, szerkesztésében játszott szerepét tárta föl a hagyatékában lett levelek alapján. A gyomai Kner Nyomdában készült folyóiratnak Móra is, Szalay József is dolgozótársa volt.

Rendkívül érdekes és fontos Tóth Ferenc közleménye Erdei Ferenc 1933. évi hadbírósi pöréről. Öccsének, Erdei Sándornak szinten tanulságos önéletrajzi részlete segít megvilágítani a Bem utcai utaszlaktanyában katonáskodó Erdei világnézetét álláspontját. Elfogott levélből indult ki a vád, végül besúgókkal vallomásai alapján ítélték két hónapi fogságra. A Béke u. 11-13. sz. alatt, a katonai börtönben töltötte el.

Csongrád megye múltjához nyújtanak adalékok D. Matúz Editnek Römer Flóris kézirati hagyatékából közölt naplószerű jegyzetei. 1868-ban Csanádra utaztában Szőregről, Ujszentivánról, Kiszomborról rögzített, régészeti építészeti adatokat. 1882-ben pedig pusztaszeri ásatásairól, és a környéket bejárva Dócsról, Sándorfalváról, Anyásról, Kistelekről. Ezek az apró megjegyzések ma már éppúgy egy-egy község történetének építőkövei, mint az évkönyv néhány más néprajzi és történelmi dolgozata. Huszka Lajos a szatmazi gazdakör történetének második részét, az 1919-től 1946-ig terjedő események krónikáját közli, s ez egyben szinte a község története is. Szűcs Judit a kenyér és a tésztafélék készítésének munkamenetét örökíti meg a szentesi népgyakorlata alapján. Fodor Ferenc a napraforgó termesztésének, felhasználásának csolyospálosi eljárását írta le. Nagy Vera a mindszenti takácsmestersegtől kezdve a megműködő négy mester tudományát mutatja be.

Csak 1908-ban lett — hibás néven — Ottömös községgé a hajdani Otömöspusztából. 1836-ig Szegedé volt, akkor Újszegedért elcserélte a királyi kamarával. (Tömörkényi irerről a hátrányos cseréről Hazajárók című elbeszéléseben, 1902-ben.) A későbbi magánbirtokot tulajdonosa 1897-ben parcellázta, s ettől kezdve népesedett be főként az alsótanyák szegényparaszt népevel. Abból a tanulságos névsorból, amelyet a levéltárban talált 1907. évi kimutatás nyomán Juhász Antal közöl: Otömös településtörténete című dolgozatában, néhány szabadkai bunyevác beköltözése is látható (Miklóvits, Mamuzsits, Krisztin stb.). A szabad földet már nem kináló szegedi határból menekülő és honfoglaló nép (amelynek küzdelmes telepítő munkáját ugyancsak Tömörkényi örökítette meg néhány döbbenetes novellájában) virágzó kertkultúrát teremtett a sívó homokon.

Az új évkönyv több dolgozata közül teljes terjedelemben dokumentumokat, és előttük bőséges idézetekkel elő magyarázatokot. Ezen a főlősleges kettősségen lehetne takarékoskodni.

Dr. V. M.

Péter-László

Ki jogosult a lakásbérllet folytatására?

A lakásbérlői jogviszony folytatására vonatkozó jogosultságot, ha annak a jogszabályban meghatározott feltételei megvannak, el kell ismerni. Az elismerést a bérlő halálától számított harminc napon belül kell kérni. Tanácsi bérlakás esetében a lakásügyi hatóság a lakásbérlői jogviszony folytatására vonatkozó jogosultság elismerését kilencven napig függőben tarthatja, és azt megtagadhatja, ha a lakás szobaszáma a folytatásra jogosult lakásigénye mértékének felső határát meghalad-

ja, és a lakás helyett e határidőn belül a jogszabályban meghatározott követelménynek megfelelő másik lakást utal ki a jogosult részére. Ez a rendelkezés az elhalt bérlő egyeneságbeli rokona esetére nem alkalmazható.

A lakásbérlő halála esetén nem folytathatja a lakásbérlői jogviszonyt az a személy, akinek vagy házastársának a tulajdonában ugyanabban a városban (községben) megfelelő — beköltözhető — lakása van.

Szeged a hazai lapokban

1985. Balazs Béla levelei Lukács Györgyhez: Szerkesztette, a bevezetőt és a jegyzeteket írta Lenkei Júlia / Kiss Endre — Irodalomtörténeti Közlemények. — 4/5. sz. — Könyvismertetés. J. [igy!] Argenti iratai — Giovannni Argenti jelentései magyar ügyekről, 1603-1623: Gyűjtötte és sajtó alá rendezte: Veress Endre / Kovács Zsuzsa — Irodalomtörténeti Közlemények. — 4/5. sz. — Könyvismertetés. 1987. Tanácskozás a homokföldök hasznosításáról: Kihasználai a kedvező tulajdonságokat — Petőfi Nepe. — máj. 28. — A biológiai központban rendezett tanácskozásról. Könnyen nekligrasztottak a „tónak”: Régi, mégis újonc / Tóth Szeles István — Ikarusz. — máj. 29. — Beszélgetés Bodnár Miklóssal, az Ikarusz leányvállalatának ügyvezetőjével. Mikrofilmlapon a Somogyi Könyvtár katalógusai. 3. / Gyuris György — Könyvtáros. — 5. sz. : ill. — (Műhelykérdések). Mirigyel áldozata? / Majoros Tibor — Staféta. — 5. sz. — dr. László Ferenc, a SZOTE professzorának peréről. Termelékenységi társulás a Dél-Alföldön: A szellemi-műszaki források hasznosításáról / P. A. — Békés Megyei Népszava. — jún. 1. — Szerző: Pleskonics András. — A Dél-Alföldi Termelékenységi Társulás szegedi alakuló üléséről. Szegedi helyzetkép a gyári éjszaka „rejtelméről”: A legnagyobb veszély az „álmokor”

1987/24. Zsigmond Dezső — Kábel. — jún. 1. — Riport a kábelgyárból. Konferencia, kiállítás: Ma kezdődött — Esti Hírlap. — jún. 4. — 6. Műszer- és mérés technikai konferencia a Technika Házban. Fejkvóta / Tanács István — Népszabadság. — jún. 4. — Tanácsi bevételek Csongrád megyében. Szegeden megszülyedt egy épülő klinikai tömb / Halász Miklós — Magyar Nemzet. — jún. 5. Faküllös omnibusz Szegeden — Népszava. — jún. 6. BASIC-nyelvű és idegen nyelvű táborok Szegeden / P. A. — Békés Megyei Népszava. — jún. 9. — Szerző: Pleskonics András. — A TIT városi szervezete rendezésében. Cyranóra építik a szegedi szinpadot: Szabadterti szerelők Esti Hírlap. — jún. 9. — Rostand drámája a szabadterti játékokon. A türelem utánpótlást terem: Hottai Andrea ismét egy Csongrád megyei kezdeményezésre hívja fel a figyelmet — Képes Sport. — jún. 9. : ill. — Beszélgetés dr. Jármai Tiborral, a Csongrád Megyei Labdarúgó Szövetség elnökével az utánpótlás-nevelésről. Milyen újdonságok láthatók a Szegedi Szabadterti Játékokon? (gábor) — Magyar Nemzet. — jún. 10. — (A Magyar Nemzet megkezdte). — Szerző: Gábor István. — Nikolényi István igazgató nyilatkozata. Szegeden is lesz műanyag pálya: Visszajelzés / M. K. — Népszport. jún. 10. Szerző:

Morvai Katalin. — Elhatározták az atlétikai pálya építését. Az algói óriás / Teknős Péter — Fűles. — jún. 12. : ill. — A gáztartályról. Fekvő nyolcas / Guba Zoltán — Magyar Ifjúság. — jún. 12. : ill. — Beszélgetések a Csilagbörtönben az életfogytiglanra ítétekkel. Ez a munka nem látványos / sz-ó — Népszava. — jún. 13. — Szerző: Szabó Iréne. — Munka Erdemrenddel tüntették ki Csonka Zoltán, a Délterv szakfőmérnököt. Újabb fősapstóri kinevezések: Gyulay Endre — Uj Ember. — jún. 14. : ill. — Az új szegedcsanádi megyéspüspök. Szeged, ifjúság, nagyregény / Ökrös László — Uj Tükör. — jún. 14. — Ismertetés Temesi Ferenc: Por e. regényének második kötetéről. Király Levente / Csik István Uj Tükör. — jún. 14. : ill. — A színművész Tevje-alkításáról a Hegedűs a házteton e, darabban. Nach Debrecen und Budapest nun auch in Szeged: 3200 Bücher aus der Bundesrepublik Deutschland / (fron) — Budapest Rundschau. — jún. 15. — Szerző: Firon András. — A Somogyi Könyvtárban. Jurányi Anna: Vidéki tudósító / Bornemissa Tamás — Radiós és Televíziós. — jún. 15/21. : ill. — Beszélgetés. Az értekezlet tartalmi, formai megújításáról / Horváth Lajos — Pártélet. — 6. sz. — Csongrád megyei tapasztalatok

Mi? Hol? Mikor?

1987. JÚNIUS 17., SZERDA — NÉVNAP: LAURA, ALADIN
A Nap kel 4 óra 46 perccel, és nyugszik 20 óra 44 perccel.
A Hold kel 0 óra 52 perccel, és nyugszik 11 óra 19 perccel.

VIZÁLLÁS
A Tisza vízállása Szegednél kedden plusz 46,4 cm (apadó).
HATVANEVES
Sütő András (sz. 1927) író, a Magyar próza kimagasló művelője, az erdélyi magyar irodalom képviselője. Herder-díjas.
NYOLCVAN ÉVE
született Grantner Jenő (1907-1983) Munkácsy-díjas szobrászművész, számos közterületi szoborunk alkotója.
MOZIK
Vörös Csillag: del előtt 10 órakor: Rock Rióban (szines brazil film. III. helyár!), del után fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor: A kicsi kocsi legújabb kalandjai (szines, m. b. amerikai filmvígjáték. III. helyár!).
Faklya: háromnegyed 3 órakor: No. megállj csak! (szines, m. b. szovjet rajzfilm), negyed 6 és fél 8 órakor: Break 2. (szines, zenés film. IV. helyár!).
Szabadság: fél 4 és háromnegyed 6 órakor: Milyen fiatalok voltunk (szines szovjet film), 8 órakor: Rock Rióban (szines brazil, zenés film. III. helyár!).
Filmtéka: fél 6 és fél 8 órakor: Téboly. (német film).
Kert filmszínház: este 9 órakor: A Bounty (szines, m. b. amerikai kalandfilm. III. helyár!).
Kiskőrössi halászcserda: del után 4 és este 8 órakor: Valaki az ajtó mögött (szines francia film).
Kiskőrössi halászcserda, kert: este 10 órakor: Zsaroló zsaruk (szines, m. b. francia filmvígjáték. III. helyár!).
Eva presszó: este 8 órakor: Bomba boksoló (szines, m. b. olasz kalandfilm).
ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR
Klauzál tér 3. szám (13/57-es). Este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.
BALESATI, SEBÉSZETI ÉS UROLÓGIAI FELVÉTELI ÜGYELET
Ma a balesetet szenvedett személyeket a II. kórház (Tolbuhin sgt. 57.) veszi fel, sebészeti felvételi ügyeletet az I. sz. Sebészeti Klinika (Pécsi u. 4.), urológiai felvételi ügyeletet a II. kórház tart.
A gyermekszűrűk és gyermeksebészeti betegek ellátása az ügyeletes sebészeti osztályon történik.
EJSZAKAI ORVOSI ÜGYELET
Este 7 órától reggel 7 óráig a fejnőtáplakosság részére: Szeged, Hunyadi János sgt. 1. szám alatt. Telefon: 10-100.
GYERMEKORVOSI ÜGYELET
Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. szám alatt körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.
GYERMEK FÜL-ORR-GÉGÉSZETI ÜGYELET
Ma este 19 órától holnap reggel 7 óráig: Fül-Orr-Gégéklinika tartja. (Szeged, Lenin krt. 11.). Telefon: 21-122.
FOGORVOSI ÜGYELET
Mindennap 22 órától reggel 6 óráig, szombaton reggel 7 óráig; Szeged, Zöld Sándor u. 1-3. Tel.: 14-420.
SOS LEKISEGÉLY-SZOLGÁLAT
Mindennap este 7 órától reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.
IFJUSÁGI DROGTELEFON: 54-773
Hétfőn és csütörtökön delután 3 órától 6 óráig hívható.

Rádió

8.20: Eco-mix — (ism.)
8.50: Kis magyar néprajz
8.55: Nóták
9.19: Világablak — (ism.)
9.49: Muzsika gyerekeknek
10.05: Rendezer: Török Tamás — Berlin, Alexanderplatz
11.20: Mi ez a gyönyörű?
11.38: Operetkingök
12.30: Ki nyer ma?
12.45: Törvénykönyv
13.00: Jascha Heifetz hegedűl, William Primrose brácsázik, Emanuel Feuermann gordonkázik
14.10: A magyar széppróza százada — Szini Gyula: A rózsaszínű hó — (ism.)
14.25: Operasárgák
15.00: Népzenei Hangos Újság
15.40: Részletek az „Eper és vér” című film zenéjéből
16.05: MR 10-14
17.00: Esti iskola
17.25: Hanglemez MK
17.30: Nóták
18.01: Könyvszemle
19.15: Dorogi Zsigmond kompozíciója
Karinthy Frigyes költeményiből
20.15: Zenes utazások Európában — I.
20.55: Örökzöld dallamok
21.30: Kubai interjú
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: Népzene Izlandból
22.42: A Stonehenge és társai
22.57: Operaest
0.10: Himnusz
0.15: Éjfel után ...
PETŐFI
8.05: Idősebbek hullámhosszán
8.50: Tíz perc külpolitika — (ism.)
9.05: Napközben
12.00: Hírek németül, oroszul és angolul
12.10: Kónya Sándor énekel
12.25: Utikalauz udulóknek
22.30: Népdalkörök énekelnek
13.05: A tegnapi slágereiből
14.00: Színesztörténetek
15.05: Diákfoci
15.15: Zenerulett
17.30: Ótodik sebesség
18.30: A Beatles együttes felvételeiből
19.00: Közvetítés a Magyar Népköztársasági Kupa labdarúgó döntőiről
19.55: Albumajánlat
20.50: Mútrágya helyett?
21.05: Zsák és foltja — (ism.)
21.45: Népszerű fúvós-melodiók
22.00: Színész vagyok, énekelek — (ism.)
23.20: Latin Soul-Rock
0.15: Éjfel után ...
BARTÓK
8.12: Kamarazene
9.00: Rameau: Dardanus — öt-felvonásos opera
11.08: Pillanatkép
11.13: Az Északnémet Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye
13.05: Szonda — (ism.)
13.35: Századunk fúvós-műveiből
14.00: Olasz vonósmuzsika
14.25: Magnóroló magnóra
15.45: Zenekari muzsika
15.44: Petrovics Emil műveiből
16.20: Egyetemi és főiskolai énekarok találkozója — I.
17.00: Felelhetetlen arcok az Operaházból
17.30: Új Melódia-lemezeinkből — Dvorszák-művek
18.30: V materiskom jazyku — szlovák nyelvű nemzetiségi műsor
19.05: Nagy mesterek kamarazenejéből
20.05: A Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekarának hangversenye Kb.
21.05: Operakétszék
21.34: A bécsi Concertus musicus tagjai játszanak
22.30: Mi újság a régi zene világában?
23.10: Válogatás az izlandi népköltészetből